

Article Arrival Date

11.02.2021

Article Type

Research Article

Article Published Date

20.03.2021

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.38063/ejons.383>

HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNİN KADINA YÖNELİK ŞİDDETE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ: NİTEL ÇALIŞMA

DETERMINATION OF NURSING STUDENTS' VIEWS OF VIOLENCE AGAINST WOMEN:
QUALITATIVE STUDY

Esmâ ÖZMAYA

Öğretim Görevlisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu,
Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Karaman, Türkiye

e-posta: ozmayaesma@gmail.com, Orcid:0000-0003-0932-4012

Elif ALTUN

Araştırma Görevlisi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara,
Türkiye

e-posta:elifaltunn52@gmail.com, Orcid:0000-0001-7103-9891

Nermin GÜRHAN

Profesör Doktor, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik
Bölümü, Tokat, Türkiye

e-posta:nermingurhan@gmail.com, Orcid:0000-0002-3472-7115

Didar KARAKAŞ

Araştırma Görevlisi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara,
Türkiye

e-posta:karakasdidar@gmail.com, Orcid:0000-0002-4499-521X

Sevda UZUN

Araştırma Görevlisi, Gümüşhane Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü,
Gümüşhane, Türkiye

e-posta:sevdauzun50@gmail.com, Orcid:0000-0002-5954-717X

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünün 2019-2020 eğitim- öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 28 hemşirelik son sınıf

öğrencisi katılmıştır. Veri toplama aracı olarak, kadına yönelik şiddete ilişkin açık uçlu soru tekniği ile oluşturulan 5 adet soru kullanılmıştır ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunluğu, kadına yönelik şiddet kavramına ilişkin ‘güç gösterisi’ kodunu kullanmışlardır. ‘Güç gösterisi’ kodundan sonra görüşmelerde ‘hak ihlali’, ‘insanlık dışı davranış’ gibi ifadeler kullanılmıştır. Kadına yönelik şiddetin sebepleri sorulduğunda en fazla öğrenciler ‘eğitimsizlik’ kodunu sonra sırası ile ‘kültürel normlar’ ve ‘alkol ve madde bağımlılığı’ gibi ifadeleri kullanmışlardır. Çalışmada kadına yönelik şiddeti kimlerin uyguladığı sorulduğunda ise öğrencilerin büyük bir kısmı ‘erkekler’ kategorisi içerisinde ‘eş’ ifadesini kullanmışlardır. Görüşmelerden ‘eş’ kodu dışında sırası ile ‘baba’, ‘sevgili’ cevapları alınmıştır. Öğrencilerin kadına yönelik şiddetin önlenmesine ilişkin önerileri sorulduğunda büyük kısmı ‘caydırıcı cezalar’ olması gerektiğini ifade ederken, sırası ile ‘toplumu bilinçlendirme’ ve ‘kadının her yönden güçlendirilmesi’ cevaplarını da kullanmışlardır. Son olarak kadına yönelik şiddetin önlenmesinde erkeğin rol ve sorumlulukları nelerdir sorusuna öğrencilerden çoğunluğu ‘çocuklarına doğru rol model’ olması kodunu kullanırken sırası ile ‘bilinçlenme’ ve ‘örnek davranışlar sergileme’ ifadeleri de kullanılmıştır.

Sonuç: Bu çalışmanın sonucunda, sağlık profesyoneli adayları olan hemşirelik öğrencilerinin evrensel bir sorun olan kadına yönelik şiddete ilişkin farkındalıklarının artırılması gerektiği ayrıca toplum olarak daha kalıcı çözümler bulunması gerekliliği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Şiddet, Kadın, Hemşirelik öğrencileri.

ABSTRACT

Objectives: The aim of this study is to determine the views of nursing senior students about violence against women.

Methods: 28 nursing senior students attending the study in the fall semester of the 2019-2020 academic year of the Nursing Department of the Faculty of Health Sciences, Gümüşhane University. As the data collection tool, 5 questions created with the open-ended question technique on violence against women were used and the data obtained were evaluated by the content analysis method.

Results: The majority of the students participating in the study used the 'power show' code regarding the concept of violence against women. After the "power show" code, expressions such as "violation of rights" and "inhuman behavior" were used in the interviews. When asked about the reasons for violence against women, the students mostly used the code of “lack of education” and then “cultural norms” and “alcohol and substance abuse”. When asked who applied violence against women in the study, most of the students used the term 'spouse' in the 'men' category. Apart from

the "spouse" code, the answers of "father" and "lover" were obtained from the interviews, respectively. When asked about the suggestions of students about the prevention of violence against women, most of the students stated that there should be "deterrent punishments" and they also used the answers of "raising the society" and "empowering women in all aspects", respectively. Finally, while using the code that the majority of the students are 'the role model for their children', the expressions of 'awareness' and 'exhibiting exemplary behavior' were also used for the question of what are the roles and responsibilities of men in preventing violence against women.

Conclusion: As a result of this study, it was seen that nursing students, who are candidates for healthcare professionals, should increase their awareness of violence against women, which is a universal problem, and that there should be more permanent solutions as a society.

Keywords: Violence, Women, Nursing students

1. GİRİŞ

Şiddet TDK (2020) ya göre;karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, duygu ve davranışta aşırılık olarak tanımlanmıştır. DSÖ (2002)'ye göre ise şiddet "Başka birine karşı tehdit veya fiilen, fiziksel gücün kasıtlı olarak kullanılması ve yaralanma, ölüm, psikolojik zarar sonuçlanma olasılığı yüksek eylemler" olarak tanımlanmaktadır.

Özellikle Kadına yönelik şiddet her geçen gün tüm dünyada artan evrensel bir halk sağlığı sorunudur. BM kadına yönelik şiddeti ;Toplumsal yada özel hayatta cinsiyet ayrımcılığına dayalı olarak gerçekleşen kadın üzerinde fiziksel,ruhsal ya da cinsel anlamda zarar verebilecek her türlü eylem olarak tanımlamaktadır.(BM,1993)

Dünya sağlık örgütü verilerine göre dünya çapında kadınların yaklaşık üçte biri (% 35) yaşamları boyunca fiziksel ve / veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır ve bu kadınların büyük çoğunluğu (%30) şiddeti yakın bir erkek tarafından yaşamaktadır.Yine aynı rapora göre küresel olarak, kadın cinayetlerinin% 38 kadarı samimi bir erkek tarafından işlenmektedir (WHO,2017).Tüik verilerine göre eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den fiziksel veya cinsel şiddet yaşamış kadınların yüzdesi 41,9 dur.2016, 2017 ve 2018 yıllarında ise 726'sı polis, 206'sı jandarma kayıtlarına geçen toplam 932 kadın cinayeti işlenmiştir.(Taştan ve Yıldız,2019)

Kadına yönelik şiddet sıklıkla fiziksel ,psikolojik, cinsel ve ekonomik olarak gözlenmektedir. Fiziksel şiddet olarak literatür incelendiğinde daha çok itmek,tokat atmak,tekmelemek, kesici yada ateşli silahla yaralama ve öldürme şeklinde,psikolojik şiddet; kadını aşağılamak yada küfür etmek,korkutmak, sindirmek,baskı kurmak olarak cinsel şiddet; kadına sadece cinsel bir obje gibi davranılması,zorla cinsel ilişkiye zorlanması,tecavüz veya fuhuşa

zorlamak ve patolojik kıskançlık olarak ekonomik şiddet ise; kadının çalışmasına engel olmak,para vermemek, kişisel ihtiyaçlarını karşılamamak ve bunun bir tehdit olarak kullanılması şeklinde karşımıza çıkmaktadır. (Watts&Zimmerman 2002, Coker et al, 2008)

Kadının yaşadığı şiddet hangi sosyal sınıftan yada toplumdan olursa olsun tüm kadınların yaşadığı bir problemdir.Yapılan araştırmalarda risk faktörleri incelendiğinde eşlerin düşük eğitim seviyesi, eşte çocukluk dönemlerinde şiddete maruz kalma öyküsünün olması, eşin antisosyal kişiliğinin olması ve zararlı alışkanlıklarının olması (alkol, madde, kumar),erkelere öncelik verilen yüksek statüye konulan kadına ise tam tersi düşük statü tanınan kültürel normlar,sosyoekonomik problemlerdir.(WHO,2017; Uthman et al., 2009; Thompson&Kingree 2004, McKinney et al., 2009) Fakat en önemli noktalardan biri erkek çocuklarının sosyal öğrenme ile aile içerisinde erkeğin kadına şiddet uygulayarak hakimiyet kurma davranışını öğrenmesi ve bunun erkeğin hakkı olduğu inancı ile büyümesidir.

Şiddet birey üzerinde pekçok fiziksel ve psikososyal soruna yol açmaktadır.Özellikle depresyon, travma sonrası stres bozukluğu, anksiyete bozukluğu, uyku bozuklukları, yeme bozuklukları,kronik ağrılar, düşük veya ölüm doğumlar, riskli cinsel davranışlara ve intihara yol açabilmektedir. (Demir,2000; WHO,2017)

2. GEREK VE YÖNTEM

Araştırmanın amacı ve tipi: Araştırma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmış nitel bir araştırmadır.

Evren ve örneklem: Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik bölümünün 2019-2020 eğitim- öğretim yılı güz döneminde öğrenim gören 28 hemşirelik son sınıf öğrencisi çalışmanın evrenini oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri kadına yönelik şiddete ilişkin literatür taranarak ve uzman görüşleri de alınarak oluşturulan 5 adet açık uçlu soru ile toplanmıştır.

Açık Uçlu Soru formu: Bu form hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından literatür taranarak ve uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Bireylerden daha ayrıntılı bilgi alabilmek ve kendilerini daha rahat ifade edebilmeleri için bu form kullanılmıştır. Görüşme formunda yer alan çalışma kapsamında hazırlanmış ana sorular;

- Kadına yönelik şiddet sizin için ne ifade etmektedir?
- Kadına yönelik şiddetin sebepleri nelerdir?
- Kadına yönelik şiddeti kimler uygulamaktadır?
- Kadına yönelik şiddeti önlemek amacıyla neler yapılabilir?

-Kadına yönelik şiddeti önlemede erkeğin rol ve sorumlulukları nelerdir?

Verilerin toplanması: Nitel araştırma da kullanılan açık uçlu sorular ile bireyin duygu ve düşüncelerine yönelik daha derin, gerçekçi cevaplar alabilmek mümkündür (Türnüklü,2000). Bizim çalışmamızda da nitel veri toplama teknikleri arasından veri toplamanın ilk aşamasında açık uçlu soru tekniği kullanılmıştır. Veriler öğrencilerin kendi el yazısı ile toplanmıştır. Veriler Ocak-Şubat 2020 tarihleri arasında Sağlık Bilimleri Fakültesi binasında görüşmenin bölünmeyeceği sessiz bir odada sorumlu araştırmacı eşliğinde toplandı. Görüşme süresi ortalama 25-30 dakika sürdü ve öğrencilere teşekkür edilerek görüşme sonlandırıldı.

Etik İzinler: Araştırmanın yapılabilmesi için Gümüşhane Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği kurulundan (Sayı:202013) ve fakülte yönetim kurulundan izin alındı. Katılımcıların bilgilendirilmesi amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan “Gönüllü Bilgilendirilmiş İzin Formu” görüşme öncesinde katılımcılar tarafından okunup imzalandı. Bulgularda öğrencilerin görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırmanın gizliliğinin sağlanması için katılımcılara Ö1, Ö2... gibi kodlar verilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrencilerin el yazısı ile cevaplandıkları açık uçlu soruların değerlendirilmesinde nitel veri analiz yöntemlerinden “İçerik Analizi” yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. İçerik analizindeki amaç elde edilen verilen okuyucunun anlayabileceği şekilde belirli ortak noktalarına uygun olarak kodlanması ve yorumlanmasıdır (Neuman,2012). Bu işlem bir takım aşamalardan oluşmaktadır. Bu çalışmada; kod, kategorilerin oluşturulması aşamaları izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2009). Veri analizinde ilk olarak elde edilen verilerin doğal haline hiç dokunulmadan bilgisayara aktararak ve metnin yanına varsa katılımcıların beden dili değişiklikleri gibi veriler not edilmiştir (Burns&Grove, 2009; Erdoğan ve ark, 2014). Veriler yazılırken bireylerin isimleri kullanılmamış olup analizde kolaylık sağlanması bakımından görüşme yapılan her birey numaralandırılarak kodlanmıştır (Örneğin Öğrenci 1 için Ö1, Öğrenci 2 için Ö2 gibi). Analize geçmeden önce veriler dikkatlice tekrar okunmuş, araştırma açısından önemli veriler kodlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2009; Özdemir, 2010; Erdoğan ve ark, 2014). Araştırmada geçerlik ve güvenilirlik için gerekli ölçütler dikkate alınmıştır. Krefting nitel araştırmalarda geçerlik güvenilirlik tanımlamaları yerine inanılabilirlik, sonuçların doğruluğu ve araştırmacının yetkinliği gibi kriterlerin ele alınmasının öneminden bahsetmektedir. (Krefting, 1991). Guba ve Lincoln (1982)’e göre de inandırıcılık için kriterleri inanılabilirlik, güvenilebilirlik, onaylanabilirlik ve aktarılabilirliktir. Nitel araştırmalarda geçerliği sağlamak için bu stratejilerden bir ya da birkaçının değerlendirilmesi gerekmektedir (Creswell, 2003). İnanılabilirliği artırmak için kullanılan yöntemler uzun süreli etkileşim (prolonged involvement), katılımcı teyidi (member checking) ve uzman incelemesi (peer debriefing)dir (Holloway&Wheeler, 1996). Araştırmamızda nitel araştırma yöntemleri

konusunda uzmanlaşmış kişilerden, yapılan araştırmayı çeşitli boyutlarıyla incelemesi istenmiştir. Bu araştırmanın inandırıcılığını sağlamak amacıyla bütün görüşmeler kayıt edilerek ve beraberinde araştırmacı gözlem notları tutulmuştur. Ayrıca bulgular içerisinde doğrudan alıntılara yer verilmiştir bu da araştırmanın iç güvenilirliğini büyük ölçüde artırmaktadır (Kabapınar, 2003). Analizler konu ile ilgili eğitimi ve deneyimi olan en az iki araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Bu araştırmada kullanılacak veri toplama araçları, araştırmanın ham verileri, analiz aşamasında yapılacak kodlamalar ve diğer tüm materyaller teyit edilebilirlik açısından saklı tutulacaktır.

3. BULGULAR

Kadına Yönelik Şiddet Kavramı

İlk olarak katılımcılara kadına yönelik şiddetin ne anlama geldiği sorulmuştur. Verilen cevaplar tablo 1 de gösterilmiştir.

Tablo 1. Kadına Yönelik Şiddet Kavramından Anlaşılan İfadeler

Sıra No	Kod	Katılımcılar	f
1	Güç gösterisi	Ö3,Ö7,Ö10,Ö12,Ö20,Ö25,Ö26,Ö27,	8
2	Hak ihlali	Ö9,Ö10,Ö12,Ö13,Ö17,Ö21	6
3	İnsanlık dışı davranış	Ö6,Ö8,Ö16,Ö18,Ö20	5
4	Topluma zarar veren olay	Ö1,Ö2,Ö14	3
5	Cahillik	Ö4,Ö11	2
6	Çaresizlik	Ö18,Ö23	2

Katılımcılardan en çok kullanılan kodun ‘güç gösterisi’ olduğu belirlenmiş olup bunu ifade eden katılımcılardan birkaç tanesine örnek;

‘Kadın ve erkek arasında eşit olmayan güç ilişkisi’, Ö12

‘Kadına yönelik şiddet bence erkeğin fiziksel güç göstererek kadına üstünlüğünü göstermesidir.’, Ö25

‘Kadına yönelik şiddet orantısız gücü ifade eder’ Ö26

İkinci olarak katılımcıların cevaplarından dikkat çeken ifadenin ‘hak ihlali’ olduğu görülmüştür.

‘Kadına yönelik şiddet temel hakların ve özgürlüklerin ihlalidir.’ Ö12

‘Kadına şiddet kadın haklarının yok sayıldığı, özgürlüklerinin kısıtlandığı, temel yaşam haklarının elinden alındığı durumdur.’ Ö13

Diğer dikkat çeken ifadelerden birkaçı ise şöyledir

‘Gücünün arkasına sığınan korkak bir erkeği ifade ediyor’ Ö27

'Toplumun kanayan yarası bir kadının çığı, bir evladın haykırışıdır' Ö1

'Kadına yönelik şiddet anneme karşı yapılan ancak benim pek bir şey yapamadığım bir konudur' Ö24

Kadına Yönelik Şiddetin Sebepleri

İkinci olarak katılımcılara kadına yönelik şiddetin sebeplerinin neler olabileceği sorulmuştur. Verilen cevaplar tablo 2 de gösterilmiştir.

Tablo 2. Kadına Yönelik Şiddetin Sebepleri Olarak Kullanılan İfadeler

Sıra No	Kod	Katılımcılar	f
1	Eğitimsizlik	Ö1,Ö5,Ö7,Ö10,Ö12,Ö13,Ö14,Ö20,Ö23,Ö26	10
2	Kültürel normlar	Ö7,Ö9,Ö10,Ö17,Ö19,Ö21,Ö25,Ö26	8
3	Alkol-madde bağımlılığı	Ö1,Ö4,Ö9,Ö11,Ö17	5
4	Geçim sıkıntısı	Ö5,Ö10,Ö13,Ö23	4
5	Kadının pasif olması	Ö3, Ö17,Ö21	3
6	Baskı kontrol çabası	Ö2,Ö8	2

Katılımcılara sorulan kadına yönelik şiddetin sebepleri nelerdir sorusuna en fazla kullanılan kodun 'eğitimsizlik' olduğu görülmektedir. İkinci olarak ise 'kültürel normlar'ın bunda etkili olduğu ifade edilmiştir.

'Eğitim seviyesi düşük olanlar kadına şiddeti uyguluyor' Ö10

'Eğitimsizlik' Ö12

'Eğitimsiz toplum, eğitimsiz birey' Ö14

'Ataerkil toplum düşüncesi, erkeklerin yetiştirilme tarzlarında her şeyde üstün olduklarını düşünmeleri' Ö19

'Ataerkil toplumdaki kaynaklandığını düşünüyorum, insanlar daha yürümeye bile başlamayan bebeklerine bunu empoze etmeye çalışıyorlar' Ö21

'Kadınların ailenin erkeklerini yücelterek yetiştirmesi' Ö25

Diğer dikkat çekici ifadeler olarak ;

'Ailem den örnek verecek olursam babam annemi sevmeyerek evlenmiş ve gitmesi için sürekli şiddete başvurmuş' Ö24

'Bence kesinlikle ruh hastası eşler, şuan yaptığı yemeği beğenmediği için bile şiddet uygulayabiliyorlar' Ö22

Kadına Şiddeti Uygulayan Kişiler

Üçüncü olarak katılımcılara kadına yönelik şiddeti kimlerin uyguladığı sorulmuştur. Verilen cevaplar tablo 3 de gösterilmiştir.

Tablo 3. Kadına Şiddeti Kimlerin Uyguladığına Yönelik Kullanılan İfadeler

Sıra No	Kategori	Kod	Katılımcılar	f
1	Erkekler	Eş	Ö1,Ö2,Ö4,Ö7,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö17,Ö18,Ö23	12
2		Baba	Ö1,Ö2,Ö4,Ö7,Ö9,Ö17,Ö23	7
3		Sevgili	Ö4,Ö7,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13	6
4		Kardeş	Ö9,Ö12,Ö13,Ö17,Ö23	5
5	Kadınlar		Ö7,Ö8,Ö24,Ö27	4
6	Yabancı		Ö7,Ö9,Ö17	3

Katılımcılara sorulan kadına yönelik şiddeti kimler uygulamaktadır sorusuna en fazla kullanılan kodun 'erkekler' kategorisi içerisinde 'eş' lerin daha çok kadınlara şiddet uyguladığı ifade edilmiştir. Bunu 'baba' ve 'sevgili' izlemektedir.

'Kadına uygulanan şiddet genellikle erkekler tarafından uygulanıyor. Ailesinde ataerkil yetişen erkek çocukları, eşleri, babaları tarafından kadınlar şiddete maruz kalıyor.' Ö2

Dikkat çekici olan bir nokta ise katılımcıların bazıları kadınlara hem cinslerinden de çok fazla şiddet uyguladığı yönündedir.

'Bence en önemli etken yine kadınlardır. Sonuçta annemi gelin olarak alan babaannemdi ama yine anneme ilk hakaret eden de babaannem' Ö24

Ayrıca bazı katılımcıların düşünceleri ise kadınların tanımadığı kişilerin bile kadınlara şiddet uygulayabileceği yönündedir.

'Hiç tanımadığı insanlar belki de.Günümüzde birini öldürmek için illa tanınması gerekmiyor.Canı istediği için bir insanın yaşayıp yaşamayacağına karar veren kişiler var' Ö17

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi İçin Öneriler

Dördüncü olarak katılımcılara kadına yönelik şiddetin önlenmesi için yapılabilecekler sorulmuştur. Verilen cevaplar tablo 4 de gösterilmiştir.

Tablo 4.Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Amacıyla Yapılabilecekler İçin Kullanılan İfadeler

Sıra No	Kod	Katılımcılar	f
1	Caydırıcı cezalar	Ö1,Ö3,Ö6,Ö9,Ö10,Ö11,Ö14,Ö17,Ö18,Ö19,Ö20,Ö21,Ö22,Ö23,Ö24,Ö25,Ö27	17
2	Toplumu bilinçlendirme	Ö1,Ö3,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15,Ö21,Ö22,Ö23,Ö26,Ö28	11
3	Kadının her yönden güçlendirilmesi	Ö1,Ö4,Ö6,Ö13,Ö14,Ö17,Ö19,Ö24,Ö25	9
4	Eğitim	Ö1,Ö2,Ö7,Ö13,Ö16,Ö25	6

Katılımcılara sorulan kadına yönelik şiddetin önlenmesi için neler yapılabilir sorusuna en fazla kullanılan kodun ‘caydırıcı cezalar’ olup bunu ifade eden katılımcılardan birkaç tanesine örnek;

‘Cezalarda cezai indirim veya hafifletilmeler yapılmamalı, aksine ağırlaştırılmalı’ Ö9

‘Cezaların caydırıcılığı bir tedbirdir’ Ö10

‘Bu caniliği yapanlar ya serbest bırakılıyor yada birkaç yıl yatıp çıkarsa zaten önlem alınmaz. Ama bunlar müebbet hapis cezası alırsa şiddet önlenir’ Ö18

‘Önlenmesinde ilk adım şiddeti uygulayan kişinin idam edilmesi başka caydırıcı bir ceza olamaz’ Ö20

İkinci olarak ‘toplumun bilinçlendirilmesi’ kodu için verilen birkaç örnek;

‘Toplumun bilinçlendirmek amacıyla seminerler düzenlenebilir’ Ö14

‘İlk olarak toplumun zihniyetini değiştirmek gerekir bunun içinde toplumun bilinçlendirilmesi gerekir’ Ö15

‘En önemlisi bilinçlendirme ama toplumun temeline oturmuş düşünceyi değiştirmek hem zor hemde zaman isteyen bir durum’ Ö21

Kadının güçlendirilmesine yönelik olarak;

‘Kadınlara devlet kendi ayakları üzerinde durabileceği desteği sağlamalı’ Ö6

‘Kocasının eline bakmayarak ekonomik özgürlüğünü sağlaması gerekir, kadın istihdamı sağlanmalıdır’ Ö17

114

Eğitim koduna yönelik ise;

‘Kadınlara kendilerini korumaya yönelik eğitimler verilebilir. Erkek çocuklarına küçüklükten itibaren eşitlik kavramı adı altında kızlarında onlardan farklı olmadığı anlatılmalıdır.’ Ö25

‘Öncelikle çocuklarımıza kadın haklarını öğreterek bizim için değerli olduklarını hissettirerek büyütmeliyiz’ Ö25

‘Anne babaya eğitim verilmeli’ Ö7 cevapları verilmiştir.

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Erkeğin Rol ve Sorumlulukları

Beşinci olarak katılımcılara kadına yönelik şiddetin önlenmesinde erkeğin rol ve sorumluluklarının ne olduğu sorulmuştur. Verilen cevaplar tablo 5 de gösterilmiştir.

Tablo 5. Kadına Şiddeti Önlemeye Yönelik Erkeğin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Kullanılan İfadeler

Sıra No	Kod	Katılımcılar	f
1	Çocuklarına doğru rol model	Ö2,Ö8,Ö9,Ö10,Ö14,Ö18,Ö19,Ö20,Ö24,Ö25,Ö27	11
2	Bilinçlenme	Ö1,Ö3,Ö9,Ö12,Ö13,Ö14,Ö17,Ö21,Ö28	9
3	Örnek davranışlar sergileme(anlayışlı,saygılı)	Ö4,Ö5,Ö7,Ö11,Ö21	5

Katılımcılara sorulan kadına yönelik şiddetin önlenmesi için erkeklerin rol ve sorumlulukları nelerdir sorusuna en fazla kullanılan kodun ‘çocuklarına doğru rol model’ olup bunu ifade eden katılımcılardan birkaç tanesine örnek;

‘Kendi çocuklarını yetiştirirken bilinçli yetiştirmeli’ Ö9

‘Çocuklar rol model olarak babalarını, dedelerini, akrabalarını örnek alırlar, yetiştirilme tarzının değiştirilmesi gerekir. Ö 10

‘Annesine bir baba ev de nasıl davranırsa o çocuk da büyüdüğünde eşine öyle davranır’ Ö18

İkinci olarak ise ‘bilinçlenme’ kodu kullanılmıştır. Kullanılan ifadelerden birkaç tanesine örnek;

‘Bilinçli erkek, etrafında da aynı bilincin oluşması için çabalamalıdır.’ Ö1

‘Erkekler bu konuda kendilerini bilinçlendirdiklerinde bu sorunun kalmayacağını düşünüyorum’ Ö3

‘Örnek davranışlar’ kodunu kullanan katılımcılar için bir örnek;

‘Erkek böyle durumlarda suçlayıcı, aşağılayıcı, şiddete başvuran taraf olmak yerine yapıcı, anlayışlı daha sabırlı olmalıdır.’ Ö5

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma hemşirelik son sınıf öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Hemşirelik son sınıf öğrencileri kadına yönelik şiddet kavramını çoğunlukla (8 kişi) ‘güç gösterisi’ olarak tanımlamışlardır. Literatürde de belirtildiği gibi erkeğin fiziksel ve ekonomik olarak güçlü olduğu, sert ve dayanıklı olduğu gibi anlamların yüklendiği toplumlarda erkekler bu gücü kullanarak şiddet uygulamayı kendilerinde hak görebilmektedir (Erol, 2013; Öztürk, 2014). İkinci olarak ise (6 kişi) ‘hak ihlali’ kodunu kullanmışlardır. Görüşmelerin içeriğinden de elde edilen bilgilere göre öğrenciler kadına yönelik şiddet kavramından psikolojik ve fiziksel şiddetin uygulandığından bahsetmişlerdir ve özellikle pek çok kadının bu şiddete çocuklarının da bulunduğu ortamlarda maruz kaldıklarını dile getirmişlerdir. Literatür

incelendiğinde de pek çok çalışmada kadınların özellikle fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete maruz kaldığı (Aksakal ve Atasayar2011; Montgomery, 2015) ve pek çok ailede de çocukların bu duruma şahit oldukları gözlenmiştir (Kanbay ve ark. 2012; Ayhan ve Özkan, 2016)

Kadına yönelik şiddetin sebeplerinin neler olabileceği sorusuna öğrencilerden 10'u 'eğitimsizlik' kodunu kullanmışlardır. 8 öğrenci kültürel normların etkisini, 5 öğrenci ise alkol-madde bağımlılığının etkisini vurgulamıştır. Literatürde de yapılan çalışmalarda Şahin ve Özyürek'in (2014) öğrencilerin aile içi şiddete neden olan durumla ilgili görüşlerini incelediği çalışma da öğrencilerin 13,27' si öğrenim düzeyinin düşük olmasının sebepler arasında göstermiştir. Kalçık ve Şahan'ın(2018) yaptığı Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Yüksek Lisans öğrencilerinin görüşlerinin Belirlenmesi isimli çalışmada ise öğrencilerden (17)'si kadına yönelik şiddetin "eğitimdeki eksikliklerden" cevabını vermiştir. Yine benzer şekilde Darj vd'nin (2017) erkek öğrenciler ile yaptığı nitel çalışmasında düşük eğitim düzeyinin ve kültürel normların kadına yönelik şiddette etkili olduğu görülmüştür

Kadına yönelik şiddeti kimlerin uyguladığı sorusuna ise katılımcıların büyük çoğunluğu (12 kişi) 'eş' cevabını vermiştir. Bunu 'baba', 'sevgili' ve 'kardeş' cevapları izlemiştir. Kocacık ve Çağlayandereli (2009)'nin ailede kadına yönelik şiddeti incelediği çalışmada çalışmaya katılan kadınların %98,5'i şiddeti uygulayan kişinin eş olduğunu söylemişlerdir. Guljan vd. (2012) ise 25 - 49 yaşları arası kadınların, maruz kaldığı şiddet biçimlerinin ve şiddetin belirleyici etmenlerin belirlenmesi amacıyla yaptığı çalışmada üç erkekten birinin eşlerine şiddet uyguladığı ortaya çıkmıştır.

Öğrencilere kadına şiddetin önlenmesine yönelik önerileri sorulduğunda 17 kişi 'caydırıcı hukuki cezaların' olması gerektiğini, 11 kişi kadına şiddetin önlenmesine yönelik toplumun bilinçlendirilmesi gerektiğini, 9 kişi ise kadının sosyo-ekonomik olarak güçlendirilmesinin öneminden, 6 kişi ise eğitimin öneminden bahsetmiştir. Karabulutlu (2015) nun hemşirelik öğrencilerinin şiddet konusundaki görüş ve önerilerini incelediği çalışmasın da kadınların %95,4'ü şiddet gören kadınlara devletin destek olması gerektiği görüşüne katılırken ve eşini döven erkeklerin ceza almasını ve şiddet mağduru kadınlar için sığınma evleri açılmasını isteyen kadınların oranı kadınlarda sırası ile %92 ve %90,8 dir. Yodanis (2004)'in toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik yaptığı çalışmanın sonucu da kadınların eğitim ve meslek statüsünün kadınlara karşı cinsel şiddetin yaygınlığı ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Araştırmamızda öğrencilere kadına şiddetin önlenmesine yönelik erkeğin rol ve sorumlulukları neler olabilir diye sorulduğunda ise 11 kişi erkeğin çocuk yetiştirmede doğru rol model olması gerektiğini, 9 kişi bilinçli bir toplumun önemini, 6 kişi ise erkeklerin örnek davranışlar sergilemesinin önemini vurgulamıştır. Literatürde de bu bulguları destekler şekilde bilgiler yer almaktadır Avcı ve Güçray'ın yaptığı (2010) çalışmada da şiddet davranışı gösteren

ergenlerin ailelerinin, problem çözme, aile içi iletişim, rol dağılımları, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterme, davranışlarını kontrol edebilme ve genel işlevler açısından karşılaştırma grubuna göre daha fazla problem yaşadıkları saptanmıştır. Gülmez (2014) kadına yönelik aile içi şiddet, ahlaki çözülme ve dindarlık konusunu ele aldığı çalışmasında çocukluğunda şiddete maruz kalmış ve ya şiddete tanık olmuş katılımcıların daha çok eşlerine fiziksel ve psikolojik şiddet uyguladığı ortaya çıkmıştır

Sonuç olarak dünya genelinde farklı çözümler uygulanmasına rağmen kadına yönelik şiddetin önüne geçilememiştir. Bunun için bu çalışmanın da sonucunda elde ettiğimiz veriler ışığında özellikle çocukların yetiştirilmesi sürecinde cinsiyet ayrımcılığına yol açmayan davranışların ve iletişimin kullanılması gerektiği, tüm toplumu etkileyebilecek bir sorun olduğu için toplumun bu konularda bilinçlendirilmesi gerektiği ve özellikle ülkelerin kadının haklarını gözetecek politikalar uygulaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- 1-Aksakal, H. ve Atasayar, M. (2011), “Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Biyo-Psiko-Sosyal Sonuçları Üzerine Bir Çalışma”, *Akademik Bakış Dergisi*, C.26: 1-12.
- 2-Avcı, R. ve Güçray, S.S. (2010), Şiddet Davranışı Gösteren ve Göstermeyen Ergenlerin Ailelerinin Aile İşlevleri, Aile Bireylerine İlişkin Problemler, Öfke ve Öfke İfade Tarzları Açısından İncelenmesi, Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri,10(1).
- 3-Ayhan, F. ve Özkan, B. (2016), “Aile İçi Şiddetin Ergenler Üzerine Etkisi”, *Journal of Human Science* , C.3, S.13: 3753 - 3767.
- 4-Birleşmiş Milletler (1993), Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına ilişkin Deklarasyon. New York: BM.
- 5-Burns, N. &Grove, SK. (2009),*ThePractice of NursingResearch: Appraisal, Synthesis, andGeneration of Evidence*. 6th ed. St. Louis: SaundersElsevier; pp. 41.
- 6-Coker, AL., Smith. PH.,McKeown, RE. &King, MJ. (2000),*Frequencyandcorrelates of intimatepartnerviolencebytype: physical, sexual, andpsychologicalbattering*. Am J PublicHealth; 90: 553-9
- 7-Creswell, J. W. (2003). *Researchdesign: qualitative, quantitativeandmixedmethodsapproaches*. California: Sage Publications.
- 8-Darj, E.,Wijewardena, K.,Lindmark, G. &Axemo P. (2017), ‘Eventhough a mantakesthemajor role, he has norighttoabuse’: futuremaleleaders’ views on gender-basedviolence in Sri Lanka, *GlobHealth Action*,10(1)
- 9-Demir, Ü. (2000), Kadına yönelik aile içi şiddet. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi; 3(1):57- 61.

- 10-Dönmez, G., Şimşek, H. ve Günay, T. (2012), “Evli Erkeklerde Eşlerine Yönelik Şiddet ve İlişkili Etmenler”, Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, C.10, S.3: 151-159.
- 11-Erdoğan, S., Nahcivan, N. ve Esin, M.N. (2014), Hemşirelikte Araştırma Süreci, uygulama ve etik. Nobel Tıp Kitapevleri, İstanbul , 403.
- 12-Erol, D.D. (2013), “Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkiye Yazılı Basınında Şiddet Haberleri ve Haber Fotoğrafları”, Selçuk İletişim, C.8, S.1: 192-211.
- 13-Guba, E. G.,& Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30 (4), 233-252.
- 14-Gülmez, Ç. (2014), “Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, Ahlaki Çözümleme ve Dindarlık”, Samsun:Doktora Tezi.
- 15-Holloway, I.,&Wheeler, S. (1996). *Qualitative research for nurses*. Oxford: Blackwell Science Ltd
- 16-Kabapınar, F. (2003). Kavram Yanılgılarının Ölçülmesinde Kullanılabilecek Bir Ölçeğin Bilgi-Kavrama Düzeyini Ölçmeyi Amaçlayan Ölçekten Farklılıkları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 35, 398-417
- 17-Kalçık C. ve Şahan G. (2018), Kadına yönelik şiddete ilişkin yüksek lisans öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi, HAYEF: Journal of Education, 15(1): 21–42.
- 18-Kanbay, Y., Işık, E., Yavuzaslan, M. ve Keleş, S. (2012), Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(2)
- 19-Karabulutlu, Ö. (2015), Hemşirelik Öğrencilerinin Şiddet Konusundaki Görüş ve Önerileri , Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 26-36.
- 20-Krefting, L. (1991). Rigor in qualitative research: the assessment of trustworthiness. *The American Journal of Occupational Therapy*, 45 (3), 214-222
- 21-Kocacık, F. Ve Çağlayandereli, M. (2009), Ailede kadına yönelik şiddet: Denizli ili örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* , 6:2
- 22-McKinney, CM, Caetano, R. & Ramisetty-Mikler, S .(2009) Childhood family violence and perpetration and victimization of intimate partner violence: Findings from a national population-based study of couples. *Ann Epidemiol*, 19:25-32.
- 23-Montgomery, E.E., Rompalo, A., Hughes, J., Wang, J., Haley, D., Soto-Torres, L., Chege, W., Justman, J., Kuo, I., Golin, C., Frew, P., Mannheimer, S. & Hodder, S. (2015), “Violence Against Women in Selected Areas of the United States”, *American Journal of Public Health*, Vol.105, No.10, 2156-2166.
- 24-Neuman, W. L. (2012). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar I II. Cilt (5. Basım)*. İstanbul: Yayın Odası.
- 25-Özdemir, M. (2010), Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntem Bilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*; 11(1): 323-343

- 26-Öztürk, B.A. (2014), Eşine şiddet uygulayan erkeklerin evlilik yaşantıları ve şiddet,Toplum ve Sosyal Hizmet,25(2).
- 27-Şahin, T. F. Ve Özyürek A. (2014), Üniversite Öğrencilerinin Aile İçi Şiddete Yönelik Görüşleri, Akademik Bakış Dergisi.
- 28-Taştan, C. Ve Yıldız Küçüker, A. (2019), Dünyada ve Türkiyede Kadın Cinayetleri:2016-2017-2018 Verileri ve Analizler, Polis Akademisi Yayınları.
- 29-Türk Dil Kurumu (2020),Türk dil Kurumu sözlükleri,<http://tdk.gov.tr/> erişim tarihi: 12.01.2020
- 30-Thompson, MP. &Kingree, JB. (2004),The role of alcoholuse in intimatepartnerviolenceandnon-intimate partner violence. *ViolenceVict*, 19:63-74.
- 31-Türnüklü, A.(2000), Eğitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği:Görüşme,s 24.
- 32-Uthman, OA.,Moradi, T. &Lawoko, S. (2009) Theindependentcontribution of individual-, neighbourhood-, andcountry-levelsocioeconomicposition on attitudetowardsintimate partner violenceagainstwomen in sub-SaharanAfrica: a multilevel model of directandmoderatingeffects. *SocSciMed*, 68:1801-9.
- 33-Watts, C. &Zimmerman, C. (2002),Violenceagainstwomen: globalscopeandmagnitude. *Lancet*; 359: 1232-7.
- 34-World HealthOrganization (2002) World Report on ViolenceandHealth. Geneva: WHO. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/erişim : 22.12.2019.
- 35-World HealthOrganization (2017),<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women> erişim tarihi:10.01.2020
- 36-Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık. 80
- 37-Yodanis, C. L. (2004), “GenderInequality, ViolenceAgainstWomen, andFear / A Cross-National Test of the Feminist Theory of ViolenceAgainstWomen”, *Journal of InterpersonalViolence*, C.19, S.6: 655-675.